

teadustaristu juhtasutused

20.01.2025. a nr 2-6/25/2

Selgituseks Teekaardi taristu omafinantseeringu teemal

ETAG-i poole on pöördunud mitmed teadlased ja asutused küsimusega, kas ja kuidas on võimalik teekaardi taristu rahastamiseks kasutada omafinantseeringu allikana juba eraldatud uurimistoetusi ja tippkeskuste rahastust.

Taust

Teadustaristud on teadustöö tegemise alustalaks, seega kuluefektiivsuse tagamiseks on ETAG seisukohal, et teadustaristu meetme omafinantseeringu katmiseks võib teatud tingimustel uurimistoetuste (stardi- ja rühmagrandi) ja/või tippkeskuste meetme vahendeid arvestada.

Kuna uurimistoetuste ja tippkeskuste taotluste ja rahastuslepingute vormistamisel ei saanud taotlejad arvesse võtta teekaardi taristu võimalusi, siis on ETAG seisukohal, et sidusus taristuga tuleb võimaldada, kui see ei kahjusta uurimistoetuste ja tippkeskuste tegevuste elluviimist.

Peame positiivseks suundumuseks, kui asutused leiavad taristu omafinantseeringu katmiseks omad vahendid ja allikad. Uurimistoetuste ja tippkeskuste rahastuse kasutamine on üks (ja siiski mitte täiemahuline) võimalus, kuid kindlasti mitte kohustus. Seejuures ei tohi survestada teadustaristus osaleva grandu juhti omafinantseeringuks vahendeid eraldama. Samuti ei ole lubatud kasutada uurimistoetusi või tippkeskuse jaoks eraldatud vahendeid omafinantseeringuks selliselt, et uurimistoetuse või tippkeskuse eesmärki kahjustataks.

Tingimused

Stardi- ja rühmagrandi ning teaduse tippkeskuse toetust saab teadustaristu toetuse taotlemisel omafinantseeringuna näidata, kui on täidetud järgmised tingimused:

- 1) Teadustaristul ja grandist rahastatud uurimisprojektil või tippkeskusel on ühisosa – teadustaristut saab otseselt kasutada stardi- või rühmaprojekti või teaduse tippkeskuse tegevuse elluviimiseks. Näiteks teadustaristu oma pädevuse või seadmete ja analüüsivõimekusega on aluseks uurimustöö tulemuste saamiseks või tippkeskuse toimimiseks.

- 2) Toetuse, millest taristu omaosalust tahetakse katta, tegevused ei kannata. Näiteks ei tohi juhtuda, et tippkeskuse või uurimistoetuse jaoks planeeritud tegevustest jääb omaosaluse eraldamise tõttu midagi tegemata või personalile jäävad tasud maksmata.
- 3) Ei tohi tekkida topelt finantseerimist.
- 4) Omafinantseeringuna näidatav kulu peab olema kooskõlas uurimistoetuse või tippkeskuse toetuse kululiikidega. Nt mõne seadme ostmise kulude osaline katmine saab olla teadustöö kulu. Kui teadlane töötab taristujuures täites seal oma grandist rahastatud uurimisprojekti, võib omaosalus olla ka selle teadlase töötasu ehk personalikulude. Rühma- ja stardigrantide lubatavad kulud on näidatud eelarvejuhendites, tippkeskuse omad haridus- ja teadusministri 11.05.2023 määruse nr 13 „Teaduse tippkeskuste nimetamise ja finantseerimise tingimused ja kord“ § 4 lõikes 1. Omafinantseeringu eraldamiseks ei või luua eraldi kolmandat kululiiki „omafinantseering“, see peab mahtuma olemasolevate liikide alla.
- 5) Uurimistoetuse või tippkeskuse aruandluses tuleb ära näidata, et millisest meetmest ja mis mahus tegevusi kasutati teadustaristu jaoks, ning vastupidi – teadustaristu aruandluses tuleb selgelt märkida millistest allikatest, mis tegevustega ja mis mahus kaeti omafinantseeringu see osa, mis tuli uurimistoetuse või tippkeskuse poolt.

Alused

SA Eesti Teadusagentuur juhatuse 25.11.2024 käskkirjaga nr 1.1-4/24/244 kinnitatud „Riikliku tähtsusega teadustaristu toetamise kord“ p 8.3 kohaselt võib omafinantseeringuna kasutada rahastusallikaid, mille kasutustingimustes **ei ole sätestatud asjaomast piirangut**.

Rühma- ja stardigrandi tingimustes ja korras (erinevatel aastatel) punktis 2.2 on sätestatud, et grant on mõeldud iseseisva uurimisprojekti täitmiseks ning selle eesmärk ei ole teiste uurimisprojektide omafinantseeringu katmine.

Tippkeskuste puhul on haridus- ja teadusministri 11.05.2023 määruse nr 13 „Teaduse tippkeskuste nimetamise ja finantseerimise tingimused ja kord“ § 4 lõikes 1 loetletud tegevused, milleks toetust võib kasutada, omafinantseeringut ei ole mainitud.

ETAG seisukoht

Teadustaristu toetus **ei ole** uurimisprojekt ning seetõttu ei ole selle omafinantseeringu katmine ka uurimistoetuste tingimuste kohaselt keelatud. Samuti ei ole sellist piirangut seatud tippkeskuse toetuse jaoks. **Küll aga peab, nagu eelpool öeldud, mõlema puhul silmas pidama, et omafinantseeringuna näidatav kulu oleks kooskõlas kasutatava toetuse kululiikidega ning aitaks kaasa vastava toetuse eesmärgi saavutamisele.**

Kokkuvõtteks, teadustaristu meetme omafinantseeringu katmise eesmärgil ei tohi kannatada need projektid, millest omafinantseeringut kaetakse. Eesmärk on, et kaasfinantseerimise kaudu saavad kasu mõlemad projektid ja toimub pigem säästlik majandamine.

ETAG uuendab vastavat osa ka kodulehel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Anu Noorma

juhatuse esimees